
ESAs 2016 72

07/04/2017

Bendros gairės

dėl rizika grindžiamo kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu priežiūros metodo savybių ir veiksmų, kurių kompetentingos institucijos turėtų imtis vykdydamos rizika grindžiamą priežiūrą

Rizika grindžiamos priežiūros gairės

1. Bendros gairės dėl rizika grindžiamo kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu priežiūros metodo savybių ir veiksmų, kurių kompetentingos institucijos turėtų imtis vykdydamos rizika grindžiamą priežiūrą

Rizika grindžiamos priežiūros gairės

Šių gairių statusas

Šiame dokumente pateiktos gairės, skelbiamos pagal 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB, 16 straipsnį ir 56 straipsnio pirmą pastraipą, Reglamentą (ES) Nr. 1094/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija), ir Reglamentą (ES) Nr. 1095/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija), – EPI reglamentus. Pagal EPI reglamentų 16 straipsnių 3 dalis kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos privalo dėti visas pastangas, siekdamos laikytis šių gairių.

Bendrose gairėse išdėstoma EPI nuomonė dėl tinkamos priežiūros praktikos Europos finansų priežiūros institucijų sistemoje arba dėl to, kaip Sąjungos teisė turėtų būti taikoma tam tikroje srityje. Kompetentingos institucijos, kurioms taikomos bendros gairės, turėtų jų laikytis, atitinkamai įtraukdamos jas į savo priežiūros praktiką (pvz., iš dalies pakeisdamos savo teisinę sistemą arba priežiūros procesus), įskaitant tuos atvejus, kai gairės pirmiausia skiriamos įstaigoms.

Pranešimo reikalavimai

Pagal EPI reglamentų 16 straipsnių 3 dalis kompetentingos institucijos ne vėliau kaip 07.06.2017 [du mėnesiai nuo paskelbimo] privalo pranešti atitinkamai EPI, ar ji laikosi arba ketina laikytis šių gairių, o jei ji jų nesilaiko arba neketina laikytis – nurodyti nesilaikymo priežastis. Jei kompetentingos institucijos pranešimo iki šio termino nepateiks, atitinkama EPI laikys, kad jos gairių nesilaiko. Pranešimai turėtų būti siunčiami adresais [compliance@eba.europa.eu, ic_compliance@eiopa.europa.eu ir compliance.jointcommittee@esma.europa.eu], pateikiant 5 skirsnyje išdėstytą formą ir nurodant referencinį kodą „ESAs 2016 72“. Pranešimus turėtų teikti asmenys, atitinkamai įgalioti pranešti apie gairių laikymąsi savo kompetentingų institucijų vardu.

Pranešimai bus skelbiami EPI interneto svetainėse pagal 16 straipsnių 3 dalis.

I antraštinė dalis. Dalykas, taikymo sritis ir sąvokų apibrėžtys

Dalykas

1. Šiose gairėse, kaip reikalaujama Direktyvos (ES) 2015/849¹ 48 straipsnio 10 dalyje, nustatomos rizika grindžiamo kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu (toliau – KPP / TF) priežiūros metodo savybės ir veiksmai, kurių kompetentingos institucijos turėtų imtis vykdydamos rizika grindžiamą priežiūrą.

Taikymo sritis

2. Šios gairės skiriamos kompetentingoms institucijoms, apibrėžtoms Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 punkto ii papunktyje, Reglamento (ES) Nr. 1094/2010 4 straipsnio 2 punkto ii papunktyje ir Reglamento 1095/2010 4 straipsnio 3 punkto ii papunktyje.
3. Kompetentingos institucijos turėtų taikyti šias gaires kurdamos, įgyvendindamos, persvarstydamos ir tobulindamos savo rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros modelį.

Sąvokų apibrėžtys

4. Šiose gairėse vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:
 - klasteris – panašiomis savybėmis pasižyminčių vertinimo objektų grupė;
 - kompetentingos institucijos – institucijos, kompetingos užtikrinti, kad įmonės laikytųsi į nacionalinę teisę perkeltos Direktyvos (ES) 2015/849 reikalavimų;²
 - įmonė – Direktyvos (ES) 2015/849 3 straipsnio 1 ir 2 punktuose apibrėžta kredito įstaiga arba finansų įstaiga;
 - būdinga pinigų plovimo ir (arba) terorizmo finansavimo (PP / TF) rizika – pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo rizikos lygis prieš mažinant riziką;
 - rizika grindžiamas metodas (RGM) – metodas, kurį taikydamos kompetingos institucijos ir įpareigotieji subjektai nustato, įvertina ir išsiaiškina vertinimo objektams kylančią PP / TF riziką ir imasi šiai rizikai proporcingų KPP / TF veiksmų;

¹ 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (OL L 141, 2015 6 5, p. 73).

² Žr. REGLAMENTO (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 punkto ii papunktį, Reglamento (ES) Nr. 1094/2010 4 straipsnio 2 punkto ii papunktį ir Reglamento 1095/2010 4 straipsnio 3 punkto ii papunktį.

- rizika grindžiama KPP / TF priežiūra (RGP) – Direktyvos (ES) 2015/849 48 straipsnio 6 dalyje nurodytas KPP / TF priežiūrai taikomas rizika grindžiamas požiūris, pagal kurį, remiantis įmonėms kylančia PP / TF rizika, nustatomas jų KPP / TF priežiūros intensyvumas ir dažnumas;
- RGP modelis – visas procedūrų, procesų, mechanizmų ir praktinių priemonių rinkinys, kurį taikydamos kompetentingos institucijos nustatytai PP / TF rizikai proporcingu būdu gali vykdyti jiems suteiktus KPP / TF priežiūros įgaliojimus;
- PP / TF rizika – pinigų plovimo ir (arba) terorizmo finansavimo tikimybė ir poveikis. Rizika reiškia būdingą riziką;
- PP / TF rizikos veiksniai – kintamieji, kurie atskirai arba kartu gali padidinti arba sumažinti PP / TF riziką;
- rizikos profilis – sumažinus riziką likusios rizikos bendrosios savybės (įskaitant jos rūšį ir lygį);
- vertinimo objektas – pagal kompetentingų institucijų nustatytus kriterijus prie tam tikros kategorijos priskirtas finansų sistemos sektorius arba pasektorius, įmonė, grupė arba klasteris;
- grėsmė – žala, kurią gali padaryti asmuo arba asmenų grupės arba kuri gali atsirasti dėl objekto arba veiklos. Kalbant apie PP / TF, prie jos priskiriama žala, kurią gali padaryti nusikaltėliai, teroristinės grupės, jų tarpininkai, fondai ir kuri gali atsirasti dėl buvusios, esamos ir būsimos PP arba TF veiklos.

II antraštinė dalis. Rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros reikalavimai

RGP modelio įgyvendinimas

Bendrosios nuostatos

5. Veiksmingą rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros modelį kompetentingos institucijos turėtų įgyvendinti šiais keturiais etapais:
 - i. 1 etapas – PP / TF rizikos veiksnių nustatymas;
 - ii. 2 etapas – rizikos vertinimas;
 - iii. 3 etapas – priežiūra;
 - iv. 4 etapas – stebėseną, peržiūra ir tolesni veiksmai.
6. Kompetentingos institucijos turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad RGP – ne vienkartinė veikla, bet nuolatinis ciklinis procesas.
7. Kompetentingos institucijos gali grupuoti taip pačiai finansinei grupei nepriklausančias, bet panašiomis savybėmis pasižyminčias įmones į klasterius ir laikyti jas vienu vertinimo objektu. Panašios vieno klasterio įmonių savybės, gali būti, pvz., jų dydis, verslo pobūdis, aptarnaujamų klientų tipas, šių įmonių geografinės vietovės arba veikla ir paslaugų teikimo kanalai. Šiuo atveju kai kurie RGP proceso aspektai gali būti įgyvendinami ne kiekvienos pavienės klasterio įmonės, bet kolektyviniu klasterio lygmeniu.
8. Įmones į klasterius grupuojančios kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad, atsižvelgiant į susijusią to klasterio įmonių PP / TF riziką, grupavimo į klasterius sąlygos ir praktinės priemonės būtų tinkamos. Kompetentingos institucijos į klasterius paprastai neturėtų jungti grupių – tą pačią finansinę grupę sudarančias įmones jos turėtų laikyti vienu vertinimo objektu.
9. Žinodama arba turėdama pagrįstų priežasčių įtarti, kad su paviene klasterio įmone susijusi rizika labai skiriasi nuo su kitomis to klasterio įmonėmis susijusios rizikos, pvz., todėl, kad įmonė nuosavybės teise priklauso abejotinos reputacijos asmenims arba įmonės vidaus kontrolės sistema turi trūkumų, kompetentinga institucija turėtų pašalinti šią įmonę iš klasterio ir įvertinti ją atskirai arba kartu su panašaus rizikos lygio įmonių klasteriu.

Proporcingumas

10. Kovoiant su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu, kompetentingų institucijų vykdoma vertinimo objektų priežiūra turėtų būti proporcinga. Prašomos informacijos mastas, priežiūros dažnumas, intensyvumas ir dialogas su įmone turėtų būti nustatomi atsižvelgiant į įmonės pobūdį ir dydį ir būti proporcingi nustatyta PP / TF rizikai.
11. Kompetentingos institucijos turėtų pripažinti, kad vien įmonės dydis arba sisteminė svarba gali nerodyti įmonei kylančios PP / TF rizikos; didelė PP / TF rizika gali kilti ir mažoms, sisteminės svarbos neturinčioms įmonėms.

Bendradarbiavimas su kitomis kompetentingomis institucijomis

12. Siekdamas užtikrinti veiksmingą vertinimo objektų KPP / TF priežiūrą, kompetentingos institucijos turėtų bendradarbiauti ir nedelsdamos keisti visa susijusia informacija nacionalinės teisės aktuose nurodytoje savo kompetencijos srityje. Jei vertinimo objektai veikia tarptautiniu mastu, šis bendradarbiavimas taip pat turėtų apimti kitų valstybių narių, o prirėikus ir trečiųjų šalių kompetentingas institucijas.
13. Kompetentingos institucijos turėtų taikyti visas turimas bendradarbiavimo ir veiklos koordinavimo priemones, įskaitant įgyvendintąsias jų valstybėse narėse pagal Direktyvos (ES) 2015/849 48 straipsnio 4 ir 5 dalis ir 49 straipsnį.

1 etapas. PP / TF rizikos veiksnių nustatymas

Bendrieji aspektai

14. Taikydamos RGP modelį kompetentingos institucijos pirmiausia turėtų nustatyti rizikos veiksnius, turėsiančius įtakos vertinimo objektui kylančiai PP / TF rizikai.
15. Prašomos informacijos mastas ir rūšis turėtų būti proporcingi vertinimo objektą sudarančios įmonės pobūdžiui ir dydžiui. Taip pat turėtų būti atsižvelgiama į vertinimo objekto rizikos profilį, nustatytą remiantis ankstesniais rizikos vertinimais, jei jie buvo atlikti, ir į aplinkybes, kuriomis vertinimo objektas veikia, pvz., į sektoriaus, kuriam priklauso vertinimo objektas, pobūdį. Kompetentingos institucijos turėtų apsvarstyti galimybę nustatyti, kokios informacijos jos prašys visais atvejais. Jos turėtų reikalauti iš panašių vertinimo objektų panašios informacijos ir apsvarstyti, kokios rūšies informacijos gavus bus reikalaujama daugiau ir išsamesnės informacijos.
16. Nustatydamos PP / TF rizikos veiksnius kompetentingos institucijos turėtų remtis Direktyvos (ES) 2015/849 17 straipsnyje ir 18 straipsnio 4 dalyje nurodytomis bendromis gairėmis dėl supaprastinto ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo ir veiksnių, į kuriuos kredito ir finansų įstaigos turėtų atsižvelgti vertindamos su pavieniais verslo santykiais ir nenuolatiniais sandoriais susijusių PP / TF riziką.

Informacijos šaltiniai

17. Jei įmanoma, rizikos veiksnius kompetentingos institucijos turėtų nustatyti remdamosi įvairių šaltinių informacija. Šių šaltinių tipą ir skaičių kompetentingos institucijos turėtų nustatyti remdamosi rizika. Kompetentingos institucijos turėtų užsitikrinti galimybę naudotis tinkamais informacijos šaltiniais ir prireikus imtis veiksmų juos gerinti.
18. Kompetentingos institucijos turėtų visada atsižvelgti į:
 - Europos Komisijos viršvalstybinį rizikos vertinimą;
 - EPI nuomonę dėl finansų rinkai kylančios PP / TF rizikos;
 - nacionalinės vyriausybės ir, jei taikoma, užsienio vyriausybių teikiamą informaciją, pvz., nacionalinį rizikos vertinimą (NRV);
 - priežiūros institucijų teikiamą informaciją, pvz., gaires, ir atitinkamus vykdant priežiūros veiklą nustatytus faktus, pvz., užregistruotinas pastabas, per leidimų, licencijų arba pasų išdavimo procesą, lankantis vietoje, vykdant nuotolinę kontrolę ir imantis vykdymo užtikrinimo veiksmų surinktą informaciją.

Jei susijusių informaciją turi kitos šalies arba užsienio kompetentingos institucijos, kompetentingos institucijos turėtų imtis veiksmų užtikrinti, kad būtų galima naudotis keitimosi šia informacija kanalais ir kad šia informacija būtų galima keistis laiku. Tai taip pat taikoma Europos Centrinio Banko naudojamam Bendru priežiūros mechanizmu saugomai informacijai;

- Europos Komisijos pagal Direktyvos (ES) 2015/849 9 straipsnio 2 dalį priimtus deleguotuosius aktus;
 - finansinės žvalgybos padalinių (FŽP) ir teisėsaugos tarnybų teikiamą informaciją, pvz., grėsmės ataskaitas, įspėjimus ir tipologijas.
19. Kompetentingos institucijos gali apsvarstyti galimybę įtraukti kitus informacijos šaltinius:
- pramonės įstaigų teikiamą informaciją, pvz., tipologijas ir informaciją apie atsirandančią riziką;
 - pilietinės visuomenės teikiamą informaciją, pvz., korupcijos suvokimo indeksus;
 - tarptautinių standartus nustatančių institucijų teikiamą informaciją, pvz., šalių KPP / TF, kovos su korupcija ir mokesčių sistemų tarpusavio vertinimus;
 - viešosios informacijos šaltinius, pvz., laikraščių pranešimus;
 - komercinių organizacijų teikiamą informaciją, pvz., rizikos ir žvalgybos ataskaitas;
 - akademiinių įstaigų teikiamą informaciją.

Vidaus rizikos veiksniai

20. Kad galėtų nustatyti su vertinimo objektų vidaus finansine veikla susijusius PP / TF rizikos veiksnius, kompetentingos institucijos turėtų turėti pakankamai žinių ir informacijos apie nacionaliniu lygmeniu nustatytą PP / TF riziką ir gerai ją suprasti.
21. Todėl, taip pat remdamosi 17–19 dalyse aprašytais šaltiniais, kompetentingos institucijos turėtų, be kita ko, išsiaiškinti:
- su viduje padarytais pirminiais nusikaltimais susijusio pinigų plovimo rūšį ir mastą;
 - pajamų plovimo darant pirminius nusikaltimus užsienyje mastą;
 - teroristų ir teroristinių grupių veiklos mastą ir rėmimo lygį šalyje;
 - susijusią FŽP ir kitų viešosios valdžios institucijų arba privačių subjektų nustatytą PP / TF tipologiją.

Užsienio rizikos veiksniai

22. Jei vertinimo objektas palaiko svarbius ryšius su kitomis valstybėmis narėmis arba trečiosiomis šalimis ir todėl šiems vertinimo objektams kyla su šiomis kitomis šalimis susijusi PP / TF rizika, kompetentingos institucijos turėtų nustatyti šią riziką. Reikšmingi ryšiai palaikomi, jei:
- įmonė palaiko reikšmingus verslo santykius su kitose valstybėse narėse arba trečiosiose šalyse įsisteigusiomis sandorių šalimis;
 - įmonė priklauso kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje įsisteigusiai finansinei grupei;
 - tikrieji įmonės savininkai yra įsisteigę kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje;

- palaikomi kiti svarbūs ryšiai su kita valstybe nare arba trečiąja šalimi, dėl kurių įmonei kyla su ta šalimi susijusi PP / TF rizika.
23. Kompetentingos institucijos turėtų imtis pagrįstų veiksmų savo pakankamoms žinioms, informuotumui ir supratimui apie su šiomis valstybėmis narėmis arba trečiosiomis šalimis susijusią PP / TF riziką, galinčią turėti įtakos vertinimo objektų vykdomai veiklai, užtikrinti. Šiuo tikslu kompetentingos institucijos, remdamosi 20 ir 21 dalyse aprašytais rizikos veiksniais, turėtų nustatyti kiekvienos šios valstybės narės arba trečiosios šalies rizikos veiksnius.
24. Nustatydamos trečiąsias šalis, kurių nacionalinės KPP / TF sistemos turi strateginių trūkumų, keliančių didelę grėsmę Europos Sąjungos finansų sistemai, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į Europos Komisijos pagal Direktyvos (ES) 2015/849 9 straipsnio 2 dalį priimtus deleguotuosius aktus ir į atitinkamų tarptautinių standartus nustatančių institucijų – įskaitant Finansinių veiksmų darbo grupę (FATF), Pinigų plovimo prevencijos priemonių įvertinimo ekspertų komitetą (MONEYVAL) arba kitas į FATF panašias regionines institucijas – paskelbtus viešus pareiškimus.

Sektoriaus PP / TF rizikos veiksniai

25. Kompetentingos institucijos turėtų gerai suprasti kiekvienam finansų sektoriui ir pasektoriui, pvz., kredito įstaigoms, maklerių, investicinėms įmonėms, mokėjimo, elektroninių paslaugų įstaigoms, valiutos keitykloms arba gyvybės draudimo bendrovėms, svarbius rizikos veiksnius. Šiuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų suprasti, kaip organizuojamas kiekvienas pasektorius, taip pat su bendromis savybėmis, pvz., tiekiamų produktų ir teikiamų paslaugų rūšimi, naudojamais teikimo kanalais ir aptarnaujamų klientų tipu, susijusią riziką.
26. Kompetentingos institucijos savo supratimą apie sektoriaus ir pasektorio rizikos veiksnius turėtų grįsti apibendrintai vertindamos visą iš konkretaus finansų sektoriaus arba pasektorio įmonių gautą informaciją apie jų patiriamą PP / TF riziką. Imdamosi šių veiksmų, kompetentingos institucijos gali nustatyti panašumus kiekviename finansų pasektoriuje ir visame finansų sektoriuje.

Informacija apie vertinimo objekto lygmens PP / TF rizikos veiksnius

27. Kompetentingos institucijos turėtų surinkti pakankamai svarbios ir patikimos informacijos, kad galėtų apskritai suprasti vertinimo objektui:
- būdingos PP / TF rizikos veiksnius;
 - būdingą PP / TF riziką mažinančius veiksnius.
28. Jei vertinimo objektas yra įmonė, kompetentingos institucijos šiuo tikslu turėtų gauti informaciją apie, be kita ko:
- nuosavybės ir organizacinę struktūrą, atsižvelgdamos į tai, ar vertinimo objektas yra tarptautinė, užsienio ar vietos institucija, patronuojančioji, patronuojamoji įmonė, filialas arba kitoks padalinys, taip pat apie jo organizacijos ir struktūros sudėtingumą ir skaidrumą;

- vyresniųjų vadovų, valdymo organo narių ir reikšmingų akcininkų reputaciją ir sąžiningumą;
 - tiekiamų produktų ir teikiamų paslaugų, taip pat vykdomos veiklos ir sudaromų sandorių pobūdį ir sudėtingumą;
 - naudojamus paslaugų teikimo kanalus, įskaitant nemokamą paslaugų teikimą ir naudojimąsi agentų ir tarpininkų paslaugomis;
 - aptarnaujamų klientų tipus;
 - geografinę verslo veiklos teritoriją, ypač, jei ji vykdoma didelės rizikos trečiojoje šalyse³, taip pat, jei taikoma, didelės vertinimo objekto klientų dalies kilmės arba įsiteigimo šalyse;
 - vidaus valdymo priemonių ir struktūrų kokybę, įskaitant vidaus audito ir atitikties užtikrinimo funkcijų tinkamumą ir veiksmingumą, atitikties teisiniams ir reguliavimo KPP / TF reikalavimams lygį ir KPP / TF politikos ir procedūrų, kiek apie jas jau žinoma, veiksmingumą;
 - įmonės kultūrą, pirmiausia reikalavimų laikymosi kultūrą, skaidrumo kultūrą ir pasitikėjimą bendraujant su kompetentingomis institucijomis;
 - kitus rizikos ribojimo ir bendruosius aspektus, pvz., veiklos vykdymo trukmę metais, likvidumą arba kapitalo pakankamumą.
29. Ši informacija gali būti gaunama vykdant bendrąją rizikos ribojimo ir (arba) elgesio priežiūrą; prireikus gali būti atsižvelgiama į rizikos ribojimo informaciją, gaunamą taikant Bendrą priežiūros mechanizmą⁴. Vis dėlto šią informaciją gali būti tikslinga rinkti, ypač jei jos dar nėra užregistravusios kompetentingos institucijos.
30. Jei vertinimo objektai yra pavienių įmonių klasteriai, siekdamas apibūdinti visą klasterį kompetentingos institucijos turėtų nustatyti susijusius veiksnius, grindžiamus išvardytaisiais 27 dalyje. Jais remdamosi kompetentingos institucijos turėtų galėti pagrįsti savo sprendimus dėl rizikos profilio, kurį jos priskiria prie klasterio. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų atsižvelgti į su to klasterio įmonėmis susijusius ankstesnių priežiūros veiksmų rezultatus.

³ Informaciją apie veiksnius, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant su jurisdikcijomis susijusią PP / TF riziką, rasite Direktyvos (ES) 2015/849 17 straipsnyje ir 18 straipsnio 4 dalyje nurodytose bendrose gairėse dėl supaprastinto ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo ir veiksnų, į kuriuos kredito ir finansų įstaigos turėtų atsižvelgti vertindamos su pavieniais verslo santykiais ir nenuolatiniais sandoriais susijusių pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo riziką.

⁴ Žr. 2013 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 1024/2013, kuriuo Europos Centriniam Bankui pavedami specialūs uždaviniai, susiję su rizikos ribojimu pagrįstos kredito įstaigų priežiūros politika, 6 straipsnį (OL L 287, 2013 10 29, p. 63).

2 etapas. Rizikos vertinimas

31. Kompetentingos institucijos turėtų taikyti holistinį požiūrį į PP / TF rizikos veiksnius, kuriuos jos nustatė per 1 etapą ir kurie kartu sudarys vertinimo objekto rizikos vertinimo pagrindą.
32. Šiuo atžvilgiu kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, kiek per 1 etapą nustatyti būdingos rizikos veiksniai turi įtakos vertinimo objektui ir ar vertinimo objekto taikomų KPP / TF sistemų ir kontrolės priemonių pakanka, kad būtų galima veiksmingai mažinti jam kylančią būdingą PP / TF riziką. KPP / TF sistemas ir kontrolės priemonės sudaro bent išvardytosios Direktyvos (ES) 2015/849 8 straipsnio 4 dalyje, tam tikros produktų projektavimo savybės, kuriomis ribojamas PP / TF poveikis, taip pat platesnio pobūdžio valdymo priemonės ir rizikos valdymo procesai, įskaitant bendrąją rizikos kultūrą.

Būdingos rizikos veiksnių ir rizikos ribojimo veiksnių koeficientų nustatymas

33. Kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į santykinę rizikos veiksnių ir rizikos ribojimo veiksnių svarbą, gali nuspręsti nustatyti skirtingus šių veiksnių koeficientus.
34. Nustatydama būdingos rizikos veiksnių ir rizikos ribojimo veiksnių koeficientus, kompetentingos institucijos turėtų priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl įvairių su konkrečiu vertinimo objektu susijusių veiksnių reikšmingumo. Pavieniams veiksniams suteikiamas koeficientas gali skirtis, atsižvelgiant į vertinimo objektą, bet panašiems vertinimo objektams kompetentingos institucijos turėtų taikyti panašius veiksnis.
35. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad koeficientų netinkamai nepaveiktų tik vienas veiksnys ir kad būtų tinkamai atsižvelgiama į veiksnis, kurie Direktyvoje (ES) 2015/849 arba nacionalinės teisės aktuose nustatyti kaip visada keliantys didelę pinigų plovimo arba terorizmo finansavimo riziką.
36. Esminiams trūkumams, dėl kurių gali labai sumažėti prevencinių KPP / TF priemonių veiksmingumas, vertinant turėtų būti suteikiamas didesnis koeficientas nei vidutiniams arba nedideliems trūkumams.

Rizikos profiliai ir vertinimo objektų skirstymas į kategorijas

37. Derinant būdingos rizikos lygio vertinimą ir rizikos ribojimo veiksnių poveikį būdingos rizikos lygiui, vertinimo objektui turėtų būti priskiriamas bendrasis rizikos profilis, kuriuo remiantis lengviau lyginti vertinimo objektus ir pagrįsti veiksmus, kurių imamasi 3 etape. Kompetentingos institucijos turėtų vadovautis profesine nuovoka, kad galėtų tvirtinti ir prireikus tikslinti bendrojo rizikos vertinimo rezultatus.
38. Kompetentingos institucijos turėtų nuspręsti dėl tinkamiausio būdo skirstyti vertinimo objektų rizikos profilius į kategorijas; daugelis kompetentingų institucijų vertinimo objektus skirsto į didelės, vidutinės arba mažos rizikos kategorijas, bet galima taikyti ir kitas – pvz., didelės, nuo vidutinės iki didelės, nuo vidutinės iki mažos, mažos – rizikos kategorijas.

39. Kompetentingos institucijos turėtų apsvarstyti galimybę dalytis informacija apie savo kategorijas ir jų nustatymo priežastis su savo vertinimo objektais.
40. Kompetentingos institucijos turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad vertinant PP / TF riziką nustatomos vertinimo objektų kategorijos gali skirtis nuo vertinant platesnio pobūdžio elgesio riziką arba rizikos ribojimą tiems patiems vertinimo objektams taikomų kategorijų.

3 etapas. Priežiūra

41. Remiantis rizikos vertinimu, turėtų būti rengiama kiekvieno vertinimo objekto ir viso prižiūrimo sektoriaus priežiūros strategija.

Atskiri KPP / TF priežiūros planai

42. Kompetentingos institucijos kiekvienam vertinimo objektui turėtų skirti jo rizikos profiliui proporcingus priežiūros išteklius.

43. Kompetentingos institucijos gali pritaikyti savo metodą, pvz.:

- nustatydamos atitinkamą priežiūros pobūdį, pvz., nustatydamos atitinkamą nuotoliniu būdu ir vietoje vykdomos priežiūros santykį. Kompetentingos institucijos turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, jei rizika didesnė, vien nuotoliniu būdu vykdomos priežiūros tikriausiai nepakaks;
- sutelkdamos priežiūrą į tam tikrus aspektus, pvz., daugiausia dėmesio skirdamos su konkrečiais produktais arba paslaugomis susijusios rizikos valdymui arba konkrečioms PKK / TF procesų aspektams, pvz., klientų nustatymui, rizikos vertinimui, nuolatinei stebėsenai ir ataskaitų teikimo veiklai;
- nustatydamos atitinkamą priežiūros dažnumą, pvz., jei rizika sumažėjo, stebėdamos pagrindinius rodiklius rečiau;
- nustatydamos atitinkamą priežiūros intensyvumą ir griežtumą, pvz., pagal riziką nustatydamos vietoje atliekamą klientų bylų tikrinimo, sandorių ir įtartinų sandorių ataskaitų pavyzdžių tikrinimo mastą. Kompetentingos institucijos turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, jei rizika didesnė, vien politikos ir procedūrų, o ne jų įgyvendinimo vertinimu grindžiamos patikros tikriausiai nepakaks.

44. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad vertinimo objektams, su kuriais siejama didesnė PP / TF rizika, būtų taikoma dažnesnė ir griežtesnė priežiūra. Tai taip pat taikoma, kai įmonės buvo įtrauktos į klasterį siekiant įvertinti riziką.

45. Kompetentingos institucijos turėtų pripažinti, kad įmonės, kurioms kyla didelė PP / TF rizika, sisteminiu požiūriu gali būti nesvarbios. Todėl, spręsdamos dėl tinkamiausių KPP / TF priežiūros veiksmų, kompetentingos institucijos neturėtų pasikliauti vien savo rizikos ribojimo arba elgesio rizikos vertinimais arba atsižvelgti tik į sisteminiu požiūriu svarbias įmones. Kompetentingos institucijos turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad nustatant KPP / TF priežiūrą gali būti netinkama daryti išvadas remiantis rizikos ribojimo arba elgesio rizikos lygiu, kad ir koks – aukštas ar žemas – jis bebūtų.

46. Jei vietoje arba nuotoliniu būdu vykdant priežiūrą nustatoma nauja rizika, kompetentingos institucijos turėtų į ją tinkamai ir laiku atsižvelgti. Dėl to, siekiant geriau atsižvelgti į vertinimo objektams kylančią PP / TF riziką, gali prireikti iš dalies pakeisti pirminį KPP / TF priežiūros planą. Kompetentingos institucijos turėtų tinkamai dokumentuoti visus KPP / TF priežiūros plano pakeitimus.

Bendrasis KPP / TF priežiūros planas

47. Kompetentingos institucijos, naudodamosi savo vertinimo objektų rizikos vertinimais ir platesnėmis žiniomis apie jų sektoriui kylančią PP / TF riziką, turėtų įvertinti, kiek rizikos dėl to kyla jų tikslams, ir atitinkamai skirti KPP / TF priežiūrai skirtus išteklius. Paskui kompetentingos institucijos turėtų nuspręsti dėl bendrosios priežiūros strategijos.
48. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad visi įpareigotieji subjektai turėtų pakankamai išteklių priežiūros strategijai įgyvendinti.
49. Siekdamos užtikrinti visų pavienių pagal pirmesnes dalis parengtų KPP / TF priežiūros planų pusiausvyrą, kompetentingos institucijos turėtų derinti juos su bendruoju KPP / TF priežiūros planu, o šis turėtų derėti su bendrąja nustatyta PP / TF rizika.

Mokymas

50. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad tiesioginę arba netiesioginę atsakomybę už KPP / TF turintys darbuotojai turėtų pakankamai žinių ir supratimo apie taikomą KPP / TF teisinę ir reguliavimo sistemą ir, kad jie turėtų tinkamą kvalifikaciją ir būtų tinkamai išmokyti priimti sprendimus vadovaujantis sveika nuovoka.
51. Šiuo atžvilgiu kompetentingos institucijos turėtų mokyti savo priežiūros darbuotojus praktiškai taikyti rizika grindžiamą KPP / TF priežiūros modelį, kad jie galėtų veiksmingai ir nuosekliai vykdyti rizika grindžiamą KPP / TF priežiūrą. Kompetentingos institucijos turėtų, be kita ko, užtikrinti, kad priežiūros darbuotojai gebėtų:
 - suprasti vertinimo objekto PP / TF rizikos vertinimo ir mažinimo diskrecijos laipsnį;
 - įvertinti vertinimo objekto rizikos vertinimo kokybę;
 - įvertinti vertinimo objekto KPP / FT politikos ir procedūrų ir platesnio pobūdžio valdymo priemonių ir vidaus kontrolės priemonių tinkamumą, proporcingumą ir veiksmingumą atsižvelgiant į paties vertinimo objekto rizikos vertinimą.
52. Mokymas turėtų būti suderintas su atitinkamų darbuotojų atsakomybe už KPP / TF; jį gali sudaryti mokymo kursai, įdarbinimas ir patirtinis mokymasis. Kompetentingoms institucijoms taip pat gali būti naudinga dalytis žiniomis su kitomis kompetentingomis ir kitomis susijusiomis KPP / TF institucijomis.
53. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad praktinė darbuotojų KPP / TF patirtis išliktų aktuali ir svarbi ir kad prireikus šie darbuotojai būtų informuojami apie atsirandančią riziką.

4 etapas. Stebėseną ir tolesni veiksmai

Rizikos vertinimo ir priežiūros veiksmų plano naujinimas (1, 2 ir 3 etapai)

54. RGP nėra vienkartinė veikla – ji yra nuolatinis ciklinis procesas, todėl reikėtų atlikti informacijos, kuria grindžiamas rizikos vertinimas, periodinę ir *ad hoc* peržiūrą ir prireikus informaciją atnaujinti.

Periodinė peržiūra

55. Kompetentingos institucijos turėtų periodiškai peržiūrėti savo rizikos vertinimus, siekdamas užtikrinti tolesnį jų aktualumą ir svarbumą.
56. Kiekvienos peržiūros tvarkaraštis turėtų būti proporcingas su vertinimo objektu susijusiai PP / TF rizikai. Vertinimo objektų, kuriems kyla didelė rizika, kurių veikla sparčiai kinta arba kurie veikia greitai kintančioje aplinkoje, peržiūra turėtų būti atliekama dažniau.

Ad hoc peržiūra

57. Rizikos veiksnių, rizikos vertinimo ir prireikus priežiūros planų *ad hoc* peržiūra turėtų būti atliekama atsiradus esminių pokyčių, turinčių įtakos vertinimo objekto rizikos profiliui. Reikšmingais pokyčiais gali būti laikomi, pvz.:
- dideli išorės įvykiai, dėl kurių pakinta rizikos pobūdis;
 - atsirandanti PP / TF rizika;
 - nuotoliniu būdu ir vietoje vykdant priežiūrą nustatyti faktai ir bet kokie tolesni su taisomaisiais arba teisių gynimo veiksmais susiję vertinimo objekto veiksmai;
 - pakitusi arba nauja informacija apie kontrolinio akcijų paketo savininkus, valdybos narius, pagrindinių funkcijų turėtojų veiksmus arba vertinimo objekto organizaciją;
 - kitos aplinkybės, dėl kurių kompetentinga institucija turi pagrindo manyti, kad informacija, kuria ji grindė savo rizikos vertinimą, nebėra svarbi arba turi reikšmingų trūkumų.
58. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų apsvarstyti, ar vienam konkrečiam vertinimo objektui įtakos turintys pokyčiai galėtų turėti įtakos kitiems vertinimo objektams, ir taip pat turėtų atnaujinti kitų vertinimo objektų, kuriems daroma reikšminga įtaka, rizikos vertinimo procesą.

Rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros modelio peržiūra

59. Kompetentingos institucijos turėtų stengtis įsitikinti, kad jų vidaus procedūros, įskaitant PP / TF rizikos vertinimo metodiką, taikomos nuosekliai ir veiksmingai.
60. Jei atliekant peržiūrą nustatoma su rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros modeliu susijusių problemų, kompetentingos institucijos turėtų imtis veiksmų joms išspręsti. Kad būtų lengviau atlikti palyginimus tam tikru laikotarpiu, geriausia būtų nekaitaloti modelio trumpuoju

laikotarpiu. Vis dėlto kompetentingos institucijos metodiką prireikus turėtų nedelsdamos persvarstyti.

Periodinė peržiūra

61. Kompetentingos institucijos turėtų periodiškai tikrinti, ar, taikant jų rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros modelį, pasiekiami numatyti rezultatai, o ypač – ar priežiūros išteklių lygis tebėra proporcingas nustatyta PP / TF rizikai.
62. Tikrindamos savo rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros modelio tinkamumą ir veiksmingumą, kompetentingos institucijos gali naudotis įvairiomis priemonėmis, įskaitant profesines praktines žinias, savęs vertinimo klausimynus, priežiūros veiksmų pavyzdžių bandymus, lyginimą su nauja informacija, pvz., su iš kitų kompetentingų arba susijusių KPP / TF institucijų, teisėsaugos ir kitų nacionalinių tarnybų gautomis ataskaitomis ir grįžtamuju ryšiu arba su iš susijusių Europos arba tarptautinių organizacijų gautais dokumentais. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų stengtis susipažinti su tarptautine gerąja patirtimi ir apsvarstyti galimybę dalyvauti susijusiuose tarptautiniuose ir Europos forumuose.
63. Įvertinus KPP / TF priežiūros poveikį vertinimo objektų atitikties lygiui ir KPP / TF kontrolės priemonių veiksmingumui, kompetentingoms institucijoms taip pat gali būti lengviau įvertinti savo rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros modelio veiksmingumą.

Ad hoc peržiūra

64. Be nustatytais intervalais vykdomos reguliarios patikros, kompetentingos institucijos turėtų peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti savo rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros modelį, jei abejojama jo tinkamumu arba veiksmingumu, pvz., atsižvelgiant į:
 - FATF arba MONEYVAL atliktus modelio išorės vertinimus arba išorės auditus;
 - modelio vidinius vertinimus, pvz., trūkumų analizę, vidaus audito ataskaitas, kokybės vertinimo bandymus ir įgytos patirties vertinimą;
 - didelius priežiūros sistemos pokyčius, pvz., naujo skyriaus įsteigimą arba geroką darbuotojų skaičiaus padidėjimą, valdybos narių arba vadovybės pasikeitimą arba didelius finansų sektoriaus pokyčius;
 - didelius KPP / TF teisinės arba reguliavimo aplinkos pokyčius;
 - atsiradusius arba nustatytus naujus rizikos veiksnius.

Organizaciniai ir su procedūromis susiję peržiūros proceso aspektai

65. Objektivos peržiūros procesas turėtų būti grindžiamas aiškiais ir skaidriomis vidaus procedūromis. Šiomis procedūromis turėtų būti nustatomas ne tik peržiūros atlikimo laikas, bet ir jos turinys ir kontaktinė už priežiūros procesą atsakingų asmenų informacija. Šiuo atžvilgiu rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros modelio peržiūra gali būti atliekama bet kurioje kompetentingos institucijos grupėje, kurį iš pradžių parengė modelį, arba ją gali atlikti kompetentingos institucijos vidaus kokybės peržiūros, vidaus audito arba rizikos valdymo grupė.

66. Be vidaus peržiūros proceso, kompetentingos institucijos gali apvarstyti galimybę pavesti išorės ekspertui gauti objektyvų jos modelio įvertinimą arba užtikrinti, kad modelis nacionaliniu lygmeniu būtų derinamas su kitų kompetentingų institucijų taikomais modeliais.

Įrašų saugojimas

67. Siekdamas užtikrinti veiksmų, kurių imamasi dėl įvairių vertinimo objektų, darną ir nuoseklumą, kompetentingos institucijos turėtų tinkamai dokumentuoti rizika grindžiamos KPP / TF priežiūros modelį, jo įgyvendinimą ir tolesnes jo peržiūras, kad apie juos būtų prisimenama institucijoje (atliekant priežiūrą), ir taip pat registruoti rezultatus, sprendimus ir susijusius motyvus.

Grįžtamasis ryšys ir tolesni veiksmai

Atskaitomybė

68. Kompetentingų institucijų vyresnioji vadovybė turėtų turėti tinkamą supratimą apie prižiūrimame sektoriuje ir pasektoriuose kylančią PP / TF riziką ir jai turėtų būti reguliariai pranešama apie KPP / TF priežiūros veiksmus ir jų rezultatus. To jai reikia, kad ji galėtų įvertinti bendrąjį priemonių, kurias įgyvendino vertinimo objektai, siekdami sumažinti šią riziką, veiksmingumą ir būtinybę prireikus persvarstyti priežiūros intensyvumą ir dažnumą ir priežiūros išteklių skyrimą.

Grįžtamojo ryšio forma

69. Nustatytais PP / TF rizikos vertinimo faktais turėtų būti dalijamasi su susijusiais kompetentingos institucijos KPP / TF darbuotojais.
70. Jie taip pat gali būti įtraukiami į rizikos ribojimo ir elgesio priežiūros procesą arba gali būti svarbūs sektoriaus arba nacionaliniams rizikos vertinimo arba politikos pokyčiams, taip pat bendradarbiavimui su kitomis kompetentingomis arba susijusiomis KPP / TF institucijomis.
71. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti tinkamus grįžtamojo ryšio teikimo apie rizikos vertinimų rezultatus ir priežiūros veiksmus suinteresuotiesiems subjektams būdus: teikti jį tiesiai susijusiems vertinimo objektams arba platesniam reguliuojamam sektoriui, įskaitant verslo ir profesines asociacijas. Informacijos, kuria turėtų būti dalijamasi, išsamumas, šio grįžtamojo ryšio teikimo laikas ir būdas, atsižvelgiant į kompetentingų institucijų interesus ir taikomas konfidencialumo nuostatas, gali skirtis.
72. Grįžtamasis ryšys, vertinimo objektams gali būti teikiamas, pvz.:
- teikiant priežiūros gaires;
 - siunčiant pavieniams vertinimo objektams arba vertinimo objektų grupėms laiškus;
 - rengiant dvišalius arba daugiašalius susitikimus;
 - teikiant vykdymo užtikrinimo pranešimus;
 - sakant kalbas.

III antraštinė dalis. Įgyvendinimas

Įgyvendinimas

73. Kompetentingos institucijos turėtų įgyvendinti šias gaires, įtraukdamos jas į savo priežiūros procesus ir procedūras ne vėliau kaip [per vienus metus po šių gairių paskelbimo].